

### 10.1. Η μεταξική δικτατορία και η οικονομία

Η οικονομική πολιτική του Ι. Μεταξά, όπως διαγράφεται στις δηλώσεις μετά τη συνεδρίαση του υπουργικού συμβουλίου στις 29 Αυγούστου 1936, περιελάμβανε την πρόθεση ανάπτυξης της βιομηχανίας σε νέους κλάδους και καθετοποίησης μέσω της παραγωγής των αναγκαίων αγροτικών πρώτων υλών σε ένα πλαίσιο κλειστής και διευθυνόμενης οικονομίας. Πρόκειται για την επιδίωξη της οικονομικής αυτάρκειας, καθώς και της σταθεροποίησης του βαθμού εκμετάλλευσης της εργασίας, ακόμη και προωθώντας βελτιώσεις στη θέση των εργαζομένων.

Συνολικά η δικτατορία της 4ης Αυγούστου επεδίωξε να δώσει προσωρινή λύση στα αδιέξοδα του ελληνικού οικονομικού και πολιτικού συστήματος και κυρίως να εξασφαλίσει τη διατήρηση του κοινωνικοπολιτικού καθεστώτος. Αφορμή για την επιβολή της αποτέλεσε η γενική απεργία που κήρυξε η ΓΣΕΕ τις ημέρες εκείνες ενάντια στην υποχρεωτική διαίτησή μεταξύ εργαζομένων-εργοδοτών, ένα μέτρο στο οποίο αντιτάχθηκαν κατά το Μεσοπόλεμο τόσο οι εργαζόμενοι όσο και οι εργοδότες.

Στον τομέα των εργατικών ζητημάτων θεσπίστηκαν οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας και το κατώτερο ημερομίσθιο, επεκτάθηκε το οκτάωρο στη βιομηχανία, εφαρμόστηκε τελικά ο νόμος για τις κοινωνικές ασφαλίσεις και, από το 1937, τέθηκε σε λειτουργία το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ως απόρροια του προηγούμενου νόμου.<sup>346</sup>

Η διαφορά της πολιτικής της μεταξικής δικτατορίας από εκείνη των προηγούμενων κυβερνήσεων, εκτός από την εκτεταμένη καταστολή, ήταν η έμφαση που δόθηκε στη βιομηχανία με στόχο την οικονομική αυτάρκεια της χώρας. Ιδιαίτερα, ενώ ο κίνδυνος μιας δεύτερης παγκόσμιας σύρραξης ήταν ορατός και η οικονομία εισερχόταν στην τροχιά της πολεμικής προετοιμασίας· ο κλάδος που συγκέντρωσε το ενδιαφέρον και την ενίσχυση του κράτους ήταν η σιδηρουργία για την προμήθεια του στρατού με πολεμικό υλικό και την ανανέωση του πολεμικού στόλου. Δυναμικοί επιχειρηματίες (όπως ο Α. Χατζηκυριάκος, που διετέλεσε και υπουργός Εθνικής Οικονομίας το διάστημα 1936-1937, και ο Μποδοσάκης Αθανασιάδης) στράφηκαν με ενδιαφέρον στον κλάδο της πολεμικής βιομηχανίας. Ωστόσο, η Γερμανία και η Μεγάλη Βρετανία αναχαίτιζαν τέτοιου είδους απόπειρες, αφού δεν επιθυμούσαν αλλοίωση στη διαμορφωμένη πολεμική αγορά. «Νεωτερισμό» του καθεστώτος αποτέλεσαν η ανάληψη από το κράτος επενδυτικών πρωτοβουλιών σε ορισμένους παραγωγικούς τομείς, όπως ο λιγνίτης και τα ναυπηγεία (εφόσον βέβαια ήταν ξεκάθαρο ότι το ιδιωτικό κεφάλαιο δεν θα συμμετείχε λόγω πολεμικής κατάστασης) και η ενθάρρυνση ιδιωτικών επενδύσεων σε άλλους κλάδους, όπως η μεταλλουργία, η χημεία και τα υδροηλεκτρικά έργα, με την παροχή μονοπωλιακών προνομίων. Μάλιστα, το 1940 συστάθηκε η Υπηρεσία Λιγνιτικών Έργων με τον αναγκαστικό νόμο 255 Ι/1940 ως ΝΠΔΔ.<sup>347</sup>

